

Privind asistenta psihiatrica

Legea Republicii Moldova
Nr. 1402-XIII din 16 decembrie 1997
(Monitorul Oficial, 21 mai 1998, nr.44-46, p. I, art. 310)

Parlamentul adopta prezenta lege.

Capitolul I DISPOZITII GENERALE

Articolul 1. Asistenta psihiatrica si principiile acordarii ei

(1) Asistenta psihiatrica cuprinde examinarea sanatatii psihice in temeiul si in modul prevazut de prezenta lege si de alte acte legislative, diagnosticarea tulburarilor psihice, tratarea, ingrijirea si reabilitarea medico-sociala a persoanelor suferinde de astfel de tulburari.

(2) Statul garanteaza persoanelor suferinde de tulburari psihice asistenta sociala, care se acorda pe principiile legalitatii, umanismului si respectarii drepturilor omului si ale cetateanului.

Articolul 2. Legislatia privind asistenta psihiatrica

(1) Legislatia privind asistenta psihiatrica cuprinde prezenta lege si alte acte legislative.

(2) Actele legislative si alte acte juridice nu pot limita drepturile cetatenilor si garantiile de respectare a lor, prevazute de prezenta lege, la acordarea de asistenta psihiatrica.

(3) Daca acordul international la care Republica Moldova este parte stabileste alte reguli decit cele prevazute de legislatia Republicii Moldova privind asistenta psihiatrica, se aplica regulile acordului international.

Articolul 3. Actiunea prezentei legi

(1) Sub incidenta prezentei legi cad cetatenii Republicii Moldova care primesc asistenta psihiatrica, precum si persoanele juridice si fizice care acorda o astfel de asistenta.

(2) Cetatenii straini si apatrizii beneficiaza, in cazul in care li se acorda asistenta psihiatrica urgenta, de toate drepturile stabilite prin prezenta lege, ca si cetatenii Republicii Moldova.

Articolul 4. Liberul consimtamint la solicitarea asistentei psihiatrice

(1) Se acorda asistenta psihiatrica la solicitarea benevola a persoanei sau cu consimtamintul ei, cu exceptia cazurilor prevazute de prezenta lege.

(2) Persoanelor in virsta de pina la 18 ani (in cele ce urmeaza minori), precum si persoanelor declarate, in modul stabilit de lege, incapabile li se acorda asistenta psihiatrica la cererea sau cu consimtamintul reprezentantilor lor legali, in conditiile prezentei legi.

Articolul 5. Drepturile persoanelor suferinde de tulburari psihice

(1) Persoanele suferinde de tulburari psihice beneficiaza de toate drepturile si libertatile cetatenilor prevazute de Constitutie si de alte legi. Limitarea drepturilor si libertatilor din cauza tulburarilor psihice se face numai in cazurile prevazute de prezenta lege si de alte acte normative.

(2) In cazul acordarii de asistenta psihiatrica, persoana suferinda de tulburari psihice are dreptul:

a) la atitudine umana si cuviincioasa, care sa exclude jignirea demnitatii umane;

b) la informatii privind drepturile sale, caracterul tulburarilor psihice si metodele de tratament, expuse intr-o forma accesibila lui, tinindu-se cont de starea lui psihica;

c) sa fie spitalizat in stationarul de psihiatrie numai pentru durata examenului medical si a tratamentului;

d) la toate tipurile de tratament (inclusiv balneo-sanatorial) conform indicatiilor terapeutice;

e) la asistenta psihiatrica in conditii conforme normelor de igiena si sanitarie;

f) sa accepte in prealabil folosirea sa ca obiect al experimentelor medicale, al cercetarilor stiintifice sau al procesului didactic, fotografierea, filmarea, videoimprimarea sa si sa renunte oricind la aceste actiuni;

g) sa solicite invitarea oricarui specialist, cu consimtamintul acestuia, care sa participe la acordarea de asistenta psihiatrica sau sa conlucreze in comisia medicala pentru problemele reglementate de prezenta lege;

h) la asistenta avocatului, reprezentantului legal sau a unei alte persoane, in modul stabilit de lege.

(3) Nu se admite limitarea drepturilor si libertatilor persoanelor suferinde de tulburari psihice numai in baza diagnosticului psihiatric, cazurilor de supraveghere prin dispensarizare, a faptului ca se afla ori s-au aflat in stationarul de psihiatrie sau in o institutie de psihoneurologie pentru asistenta sociala ori instruire speciala. Factorii de decizie vinovati de atare incalcari poarta raspundere in conformitate cu legislatia.

Articolul 6. Limitarea practicarii unor activitati profesionale si a activitatilor cu pericol sporit

(1) In caz de tulburari psihice, persoana poate fi declarata pe un termen de cel mult 5 ani, cu dreptul de reexaminare ulterioara, incapabila a desfasura anumite activitati profesionale si activitati cu pericol sporit. Hotarirea restrictiva este emisa de o comisie medicala, imputernicita de organul de ocrotire a sanatatii, in temeiul concluziei asupra sanatatii psihice a persoanei, potrivit Listei de contraindicatii medico-psihiatrice, si poate fi contestata in instanta judecatoreasca.

(2) Lista de contraindicatii medico-psihiatrice referitoare la practicarea unor activitati profesionale si a activitatilor cu pericol sporit, prezentata de Ministerul Sanatatii si aprobata de Guvern, este revazuta periodic (cel putin o data in cinci ani), tinindu-se cont de experienta acumulata si de realizările stiintei.

Articolul 7. Reprezentarea persoanei carei se acorda asistenta psihiatrica

(1) Persoana carei se acorda asistenta psihiatrica are dreptul sa aleaga un reprezentant pentru a-i apara drepturile si interesele legitime. Legalizarea reprezentarii se face in modul stabilit de lege.

(2) Apararea drepturilor si intereselor legitime ale minorului si ale persoanei declarate, in modul stabilit de lege, incapabila o exercita, in cazul acordarii de asistenta psihiatrica, reprezentantii lor legali (parinti, infietori, tutori), iar daca acestia lipsesc, administratia stationarului de psihiatrie, a casei de copii sau a unei alte institutii similare.

(3) Apararea drepturilor si intereselor legitime ale persoanei carei se acorda asistenta psihiatrica poate sa o exercite avocatul. Invitarea avocatului si remunerarea lui se efectueaza in conformitate cu legislatia in vigoare. Administratia institutiei care acorda asistenta psihiatrica

asigura posibilitatea invitarii avocatului, cu exceptia cazurilor de urgenta prevazute la art.22 alin.(4) lit.a) si la art.28 lit.a).

Articolul 8. Interzicerea solicitarii de informatii privind starea sanatatii psihice

Solicitarea de informatii privind starea sanatatii psihice a persoanei care exercita drepturile si libertatile sale sau solicitarea examinarii ei de catre medicul psihiatru se admite numai in cazurile stabilite de lege.

Articolul 9. Pastrarea secretului medical

Informatiile despre tulburarile psihice, despre solicitarea de asistenta psihiatrica si tratament intr-o institutie de psihiatrie, precum si alte informatii despre starea sanatatii psihice a persoanei constituie secret medical aparat de lege. Pentru exercitarea drepturilor si intereselor sale legitime, persoana suferinda de tulburari psihice sau reprezentantul ei legal poate primi la cerere informatii despre starea sanatatii psihice si despre asistenta psihiatrica acordata.

Articolul 10. Diagnosticul si tratarea

(1) Diagnosticul tulburarilor psihice se stabileste conform standardelor internationale unanim recunoscute si nu poate sa se bazeze numai pe faptul ca persoana respinge valorile morale, culturale, politice sau religioase, acceptate de societate, sau pe alti factori nelegati direct de sanatatea lui psihica.

(2) Pentru stabilirea diagnosticului si tratarea persoanei suferinde de tulburari psihice, se aplica mijloacele si metodele medicale aprobate in modul stabilit de legislatia privind ocrotirea sanatatii.

(3) Mijloacele si metodele medicale se aplica numai in scopuri diagnostice si terapeutice si nu ca pedeapsa sau in interesul unor alte persoane.

Articolul 11. Acceptarea tratamentului

(1) Tratamentul persoanelor suferinde de tulburari psihice se efectueaza cu liberul lor consimtamint scris, exceptie facind cazurile prevazute la alin.(4).

(2) Medicul, tinind seama de starea psihica a pacientului, este obligat sa-i puna la dispozitie, intr-o forma accesibila, informatii despre caracterul tulburarii psihice, despre scopul, metodele, inclusiv cele alternative, despre durata tratamentului, senzatiile dureroase, riscul posibil, efectele secundare si rezultatele scontate. Informatiile furnizate se consemneaza in documentatia medicala.

(3) Consimtamintul pentru tratarea minorilor, precum si a persoanelor declarate, in modul stabilit de lege, incapabile, il dau reprezentantii lor legali dupa ce li s-au comunicat informatiile prevazute la alin.(2).

(4) Tratamentul poate fi efectuat fara liberul consimtamint al persoanei suferinde de tulburari psihice sau al reprezentantului ei legal numai in cazul aplicarii unor masuri medicale coercitive, in conformitate cu prevederile Codului penal, precum si in cazul spitalizarii fara liberul consimtamint in conformitate cu art.28. In astfel de cazuri, cu exceptia celor de urgenta, tratamentul se aplica in temeiul hotaririi comisiei de medici psihiatri.

(5) Este inadmisibila tratarea tulburarilor psihice ale persoanelor specificate la alin.(4) prin metode chirurgicale si de alta natura ce au urmasi ireversibile, precum si aplicarea a noi medicamente, fundamentate stiintific, dar neadmise inca spre utilizare in masa.

Articolul 12. Refuzul tratamentului

(1) Persoana suferinda de o tulburare psihica sau reprezentantul ei legal are dreptul sa refuze tratamentul propus sau sa-l intrerupa, cu

exceptia cazurilor prevazute la art.11 alin.(4).

(2) Persoana care refuza sau intrerupe tratamentul ori reprezentantul ei legal trebuie sa primeasca lamuriri asupra posibilelor consecinte. Refuzul tratamentului sau intreruperea lui, informatiile oferite asupra eventualelor consecinte se consemneaza in documentatia medicala si se semneaza de catre pacient sau de reprezentantul sau si de medicul psihiatru.

Articolul 13. Masurile medicale coercitive

(1) Persoanei suferinde de tulburari psihice care a savirsit actiuni periculoase pentru societate se aplica masuri medicale coercitive in baza hotaririi judecatoresti, potrivit temeiurilor si in modul stabilit de Codul penal si Codul de procedura penala.

(2) Masurile medicale coercitive se aplica in institutiile de psihiatrie ale organelor de ocrotire a sanatatii. Persoana spitalizata in stationarul de psihiatrie in temeiul hotaririi judecatoresti privind aplicarea de masuri medicale coercitive beneficiaza de drepturile prevazute la art.36. Ea este declarata inapta pentru munca pe intreaga perioada de spitalizare si are dreptul la ajutoare in cadrul asigurarilor sociale de stat sau la pensie pe baze generale.

Articolul 14. Expertiza psihiatrica legala

Expertiza psihiatrica legala in actiunile civile si penale se efectueaza in temeiul si in modul prevazut de Codul de procedura civila si Codul de procedura penala.

Articolul 15. Examenul psihiatric de constatare a aptitudinii pentru serviciu militar si serviciu in organele si institutiile securitatii statului, ale afacerilor interne, in alte formatiuni paramilitare si speciale

Temeiurile si procedura examenului ambulatoriu si stationar de constatare a aptitudinii, ca sanatate psihica, pentru serviciu militar si serviciu in organele si institutiile securitatii statului, ale afacerilor interne, in alte formatiuni paramilitare si speciale se stabilesc de prezenta lege si de alte acte legislative.

Capitolul II

ASIGURAREA ASISTENTEI PSIHIATRICE SI PROTECTIA SOCIALA

Articolul 16. Tipurile de asistenta psihiatrica si de protectie sociala garantate de stat

(1) Statul garanteaza:

- a) asistenta psihiatrica de urgenta;
- b) asistenta consultativa si de diagnostic, terapeutica, psihoprofilactica, de reabilitare in conditii extraspitalicesti si de stationar;
- c) toate tipurile de expertiza psihiatrica, constatarea incapacitatii temporare de munca;
- d) asistenta sociala curenta si sprijin la plasare in cimpul muncii persoanelor suferinde de tulburari psihice;
- e) solutionarea problemelor legate de tutela;
- f) acordarea de consultatii in problemele de drept si alte tipuri de asistenta juridica la institutiile de psihiatrie si psihoneurologie;
- g) protectie sociala invalizilor si batrinilor suferinzi de tulburari psihice, ingrijirea lor;
- h) instruirea invalizilor si minorilor suferinzi de tulburari psihice;
- i) asistenta psihiatrica in caz de calamitate naturala si de catastrofa.

(2) Pentru asigurarea persoanelor suferinde de tulburari psihice cu

asistenta psihiatrica si pentru protectia lor sociala, statul:

a) creeaza toate tipurile de institutii care acorda asistenta psihiatrica extraspitaliceasca si stationara, in masura posibilitatilor, la domiciliu;

b) organizeaza instruirea generala si profesionala a minorilor suferinzi de tulburari psihice;

c) creeaza intreprinderi curative de productie pentru terapie prin munca, pentru insusirea de noi profesii si incadrarea in munca la aceste intreprinderi a persoanelor, inclusiv a invalizilor, suferinde de tulburari psihice, ateliere, sectii si sectoare speciale cu conditii de munca favorabile;

d) stabileste intreprinderilor, institutiilor si organizatiilor cote obligatorii de locuri pentru plasarea in cimpul muncii a persoanelor suferinde de tulburari psihice;

e) aplica metode de stimulare economica intreprinderilor, institutiilor si organizatiilor care ofera locuri de munca persoanelor suferinde de tulburari psihice;

f) deschide internate pentru persoanele suferinde de tulburari psihice care si-au pierdut relatiile sociale;

g) intreprinde masuri de alta natura pentru oferirea de sprijin social persoanelor suferinde de tulburari psihice.

(3) Asigurarea cu toate tipurile de asistenta psihiatrica si protectia sociala a persoanelor suferinde de tulburari psihice le efectueaza autoritatile publice, inclusiv autoritatile administratiei publice locale, conform competentei lor stabilite prin lege.

Articolul 17. Finantarea asistentei psihiatrice

Finantarea activitatii institutiilor si a persoanelor care acorda asistenta psihiatrica se face din fondul ocrotirii sanatatii, fondul de asigurare medicala si din alte surse neinterzise de lege, in proportii care sa asigure nivelul garantat si calitatea inalta a acestei asistente.

Capitolul III

INSTITUTIILE SI PERSOANELE CARE ACORDA ASISTENTA PSIHIATRICA. DREPTURILE SI OBLIGATIILE PERSONALULUI MEDICAL SI ALE ALTOR SPECIALISTI

Articolul 18. Institutiile si persoanele care acorda asistenta psihiatrica

(1) Asistenta psihiatrica este acordata de institutiile de psihiatrie si psihoneurologie de stat, nestatale, precum si de medicii psihiatri care practica medicina particulara pe baza de licenta. Modul de eliberare a licentelor pentru acordarea de asistenta psihiatrica este stabilit de lege.

(2) Tipurile asistentei psihiatrice acordate de institutiile de psihiatrie si psihoneurologie, precum si de medicii psihiatri care practica medicina particulara, sint indicate in documentele statutare si in licente. Informatia despre ele trebuie sa fie accesibila solicitantilor.

Articolul 19. Dreptul la activitatea medicala de acordare a asistentei psihiatrice

(1) Dreptul la activitatea medicala de acordare a asistentei psihiatrice il are medicul psihiatru cu studii medicale superioare care si-a confirmat calificarea in modul stabilit de lege.

(2) Personalul medical si alti specialisti care acorda asistenta psihiatrica trebuie sa fie pregatiti special, in modul stabilit, si sa-si confirme calificarea pentru a fi admisi sa lucreze cu persoane suferinde de tulburari psihice.

(3) Activitatea medicala de acordare a asistentei psihiatrice se desfasoara pe principiile eticii profesionale si in conformitate cu legea.

Articolul 20. Drepturile si obligatiile profesionale ale personalului medical si ale altor specialisti care acorda asistenta psihiatrica

(1) Drepturile si obligatiile profesionale ale personalului medical si ale altor specialisti care acorda asistenta psihiatrica sint stabilite de prezenta lege si de alte acte legislative cu privire la ocrotirea sanatatii.

(2) Stabilirea diagnosticului afectiunii psihice, deciderea asupra aplicarii masurilor medicale coercitive sau avizarea examinarii acestei probleme constituie dreptul exclusiv al medicului psihiatru sau al comisiei de medici psihiatri.

(3) Avizul medicului de o alta specialitate privind starea sanatatii psihice a persoanei are un caracter preliminar si nu poate servi temei pentru rezolvarea problemei limitarii drepturilor si intereselor ei legitime si nici pentru acordarea de inlesniri prevazute de lege pentru persoanele suferinde de tulburari psihice.

Articolul 21. Independenta medicului psihiatru in acordarea de asistenta psihiatrica

(1) La acordarea de asistenta psihiatrica, medicul psihiatru este independent in luarea de decizii, calauzindu-se numai de indicatiile terapeutice, de datoria sa de medic si de lege.

(2) Medicul psihiatru a carui opinie nu coincide cu hotarirea comisiei medicale are dreptul sa dea un aviz separat, care se anexeaza la documentatia medicala.

Capitolul IV

TIPURILE DE ASISTENTA PSIHIATRICA SI MODUL DE ACORDARE A EI

Articolul 22. Examenul psihiatric

(1) Prin examen psihiatric se constata existenta de tulburari psihice, necesitatea acordarii de asistenta psihiatrica si tipul acesteia.

(2) Examenul psihiatric, precum si cel profilactic, se efectueaza la cererea sau cu consimtamintul persoanei. Examenul psihiatric si cel profilactic al minorului se face la cererea sau cu consimtamintul parintilor ori al altui reprezentant legal al lui. Examenul psihiatric si cel profilactic al persoanei declarate, in modul stabilit de lege, incapabila se face la cererea sau cu consimtamintul reprezentantului ei legal. In cazul impotrivirii unuia dintre parinti ori al lipsei parintilor sau a unui alt reprezentant legal, examenul minorului se efectueaza conform deciziei organului de tutela si curatela, decizie care poate fi contestata in instanta judecatoreasca.

(3) Medicul care efectueaza examenul psihiatric este obligat sa se prezinte ca psihiatru persoanei si reprezentantului ei legal, cu exceptia cazurilor prevazute la alin.(4) lit. a).

(4) Examenul psihiatric poate fi efectuat fara consimtamintul persoanei sau al reprezentantului ei legal in cazul in care aceasta savirseste actiuni ce servesc drept temei pentru presupunerea unor tulburari psihice grave, care conditioneaza:

- a) pericolul nemijlocit pentru sine sau pentru cei din jur;
- b) incapacitatea de satisfacere independenta a necesitatilor vitale;
- c) prejudiciul grav sanatatii sale daca nu i se va acorda asistenta psihiatrica.

(5) Examenul psihiatric poate fi efectuat fara consimtamintul persoanei sau al reprezentantului ei legal daca aceasta este supravegheata prin dispensarizare conform art.26 alin.(1).

(6) Datele examenului psihiatric si avizul privind sanatatea psihica se inscriu in documentatia medicala, in care se consemneaza, de asemenea, cauzele solicitarii asistentei medicale psihiatrice si indicatiile

terapeutice.

Articolul 23. Examenul psihiatric exercitat fara liberul
consimtamint al persoanei sau al
reprezentantului ei legal

(1) In cazurile prevazute la art.22 alin.(4) lit.a) si alin.(5),
medicul psihiatru decide personal asupra efectuarii de examen psihiatric
fara consimtamintul persoanei sau al reprezentantului ei legal.

(2) In cazurile prevazute la art.22 alin.(4) lit.b) si c), medicul
psihiatru, in temeiul hotaririi judecatoresti, decide efectuarea examenului
psihiatric fara liberul consimtamint al persoanei sau al reprezentantului
ei legal.

Articolul 24. Cererea si decizia privind efectuarea
examenului psihiatric fara liberul
consimtamint al persoanei sau al
reprezentantului ei legal

(1) Decizia privind efectuarea examenului psihiatric fara liberul
consimtamint al persoanei sau al reprezentantului ei legal, cu exceptia
cazurilor prevazute la art.22 alin.(5), o ia medicul psihiatru in baza unei
cereri argumentate, conform art.22 alin.(4).

(2) Cererea privind efectuarea examenului psihiatric poate fi depusa
de rudele persoanei, de orice medic, de factori de decizie si de alte
persoane.

(3) In caz de urgenta, cind persoana prezinta un pericol nemijlocit
pentru sine sau pentru cei din jur, cererea poate fi orala. Decizia privind
efectuarea examenului psihiatric o ia imediat medicul psihiatru, consemnind
faptul in documentatia medicala.

(4) In cazul inexistentei unui pericol nemijlocit pentru sine sau
pentru cei din jur, cererea scrisa de efectuare a examenului psihiatric
trebuie sa contina date amanuntite care sa argumenteze necesitatea unui
astfel de examen, precum si dovezi ca persoana sau reprezentantul ei legal
refuza asistenta medicului psihiatru. Medicul psihiatru are dreptul sa
ceara date suplimentare pentru luarea deciziei. Constatind ca in cerere
lipsesc date care ar confirma existenta circumstantelor prevazute la art.22
alin.(4) lit.b) si c), medicul psihiatru motiveaza in scris refuzul de a
efectua examenul psihiatric.

(5) Constatind ca cererea de efectuare a examenului psihiatric fara
liberul consimtamint al persoanei sau al reprezentantului ei legal este
intemeiata, medicul psihiatru inainteaza instantei judecatoresti in a carei
raza se afla domiciliul persoanei un aviz scris in care motiveaza
necesitatea unui astfel de examen, cererea de efectuare a examenului
psihiatric si alte materiale. In decursul a trei zile de la data primirii
tuturor materialelor, judecatorul hotaraste asupra aplicarii sanctiunii.
Hotarirea judecatorului poate fi contestata in instanta judecatoreasca in
modul stabilit de Codul de procedura civila.

Articolul 25. Tipurile de asistenta psihiatrica ambulatorie

(1) Asistenta psihiatrica ambulatorie se acorda, in functie de
indicatiile terapeutice, sub forma de asistenta curativa consultativa sau
de supraveghere prin dispensarizare.

(2) Asistenta curativa consultativa o acorda medicul psihiatru la
solicitarile persoanei sau cu liberul ei consimtamint, la cererea sau cu
consimtamintul parintilor sau al altui reprezentant legal al minorului.

(3) Supravegherea prin dispensarizare poate fi stabilita fara liberul
consimtamint al persoanei sau al reprezentantului ei legal in cazurile
prevazute la art.26 alin.(1) si presupune supravegherea sanatatii psihice
prin examene periodice efectuate de medicul psihiatru si acordarea de
asistenta medicala si sociala necesara.

Articolul 26. Supravegherea prin dispensarizare

(1) Supraveghere prin dispensarizare se poate stabili persoanelor suferinde de tulburari psihice cronice si indelungate cu manifestari morbide grave, constante sau acutizate frecvent.

(2) Decizia privind supravegherea prin dispensarizare si decizia privind incetarea ei le emite comisia de medici psihiatri numita de administratia institutiei de psihiatrie care acorda asistenta psihiatrica ambulatorie sau comisia de medici psihiatri numita de organul de ocrotire a sanatatii.

(3) Decizia motivata a comisiei de medici psihiatri se consemneaza in documentatia medicala. Decizia privind stabilirea sau incetarea supravegherii prin dispensarizare poate fi contestata in modul prevazut la cap.VI.

(4) Supravegherea prin dispensarizare inceteaza odata cu insanatosirea sau ameliorarea considerabila si stabila a starii psihice. Dupa incetarea supravegherii prin dispensarizare, asistenta psihiatrica ambulatorie, la cererea sau cu liberul consimtamint al persoanei ori la cererea sau cu consimtamintul reprezentantului ei legal, se acorda sub forma curativa consultativa. Daca starea psihica se schimba, persoana suferinda de tulburari psihice poate fi examinata fara liberul ei consimtamint sau al reprezentantului ei legal, potrivit temeiurilor si in modul prevazut la art.22 alin.(4), la art. 23 si 24. In astfel de cazuri, supravegherea prin dispensarizare poate fi reluata prin decizie a comisiei de medici psihiatri.

Articolul 27. Temeiurile pentru spitalizare in stationarul de psihiatrie

(1) Temei pentru spitalizare in stationarul de psihiatrie pot servi tulburarile psihice, decizia medicului psihiatru de efectuare a examenului sau tratamentului in conditii de stationar sau hotarirea judecatoreasca.

(2) Drept temeii pentru spitalizare in stationarul de psihiatrie poate servi, de asemenea, necesitatea efectuarii unei expertize psihiatrice in cazurile si modul prevazut de lege.

(3) Spitalizarea in stationarul de psihiatrie, cu exceptia cazurilor prevazute la art.28, se face la cererea sau cu liberul consimtamint al persoanei.

(4) Minorul poate fi spitalizat in stationarul de psihiatrie la cererea sau cu liberul consimtamint al parintilor sau al altui reprezentant legal. Persoana declarata, in modul stabilit de lege, incapabila este spitalizata la cererea sau cu liberul consimtamint al reprezentantului ei legal. In cazul impotrivirii unuia dintre parinti ori al lipsei parintilor sau a altui reprezentant legal, spitalizarea minorului se face conform deciziei organului de tutela si curatela, decizie care poate fi contestata in instanta judecatoreasca.

(5) Consimtamintul pentru spitalizare se consemneaza in documentatia medicala si se semneaza de persoana respectiva sau de reprezentantul ei legal, precum si de medicul psihiatru.

Articolul 28. Temeiurile pentru spitalizare fara liberul consimtamint

Persoana suferinda de tulburari psihice poate fi spitalizata in stationarul de psihiatrie fara liberul ei consimtamint sau al reprezentantului ei legal, pina la emiterea hotaririi judecatoresti, daca examinarea sau tratarea ei este posibila numai in conditii de stationar, iar tulburarea psihica este grava si conditioneaza:

- a) pericolul nemijlocit pentru sine sau pentru cei din jur;
- b) incapacitatea de satisfacere independenta a necesitatilor vitale;
- c) prejudiciul grav sanatatii sale daca nu i se va acorda asistenta

psihiatrica.

Articolul 29. Masurile de asigurare a securitatii la
acordarea de asistenta psihiatrica

(1) Asistenta psihiatrica stationara se acorda in conditii restrictive minime care sa asigure securitatea persoanei spitalizate si a altor persoane, respectandu-se drepturile si interesele ei legitime de catre personalul medical.

(2) In cazul spitalizarii in stationarul de psihiatrie si aflarii in el fara liberul consimtamint al persoanei, masurile de imobilizare fizica si izolare se aplica, sub controlul permanent al personalului medical, numai in situatiile, in formele si in perioada in care, dupa parerea medicului psihiatru, nu este posibila prevenirea prin alte metode a actiunilor persoanei care prezinta un pericol nemijlocit pentru sine sau pentru cei din jur. Formele si perioada de aplicare a masurilor de imobilizare fizica sau de izolare se consemneaza in documentatia medicala.

(3) Colaboratorii politiei sint obligati sa acorde ajutor personalului medical la spitalizarea persoanei fara liberul ei consimtamint si sa asigure conditii de securitate pentru acces spre ea si pentru examinarea ei, sa ia masuri in vederea respectarii intereselor ei patrimoniale. In cazul necesitatii prevenirii actiunilor ce ar periclita viata si sanatatea celor din jur, precum si in cazul necesitatii de urmarire si retinere a persoanei, colaboratorii politiei actioneaza conform concluziei medicale orale si scrise si in modul prevazut de Legea cu privire la politie.

Articolul 30. Examinarea minorilor si a persoanelor
declarate incapabile spitalizate in
stationarul de psihiatrie la cererea sau
cu consimtamintul reprezentantilor lor legali

(1) Minorul si persoana declarata, in modul stabilit de lege, incapabila, spitalizati in stationarul de psihiatrie la cererea sau cu consimtamintul reprezentantilor lor legali, sint examinati in mod obligatoriu de catre comisia de medici psihiatri a stationarului in conditiile art.31 alin.(1). In primele sase luni, acesti pacienti urmeaza sa fie examinati de comisia de medici psihiatri cel putin o data in luna pentru a se decide asupra prelungirii spitalizarii lor. Daca spitalizarea se prelungeste pentru un termen de peste sase luni, un astfel de examen se efectueaza cel putin o data in sase luni.

(2) In cazul in care comisia de medici psihiatri sau administratia stationarului de psihiatrie constata ca reprezentantii legali ai minorului sau ai persoanei declarate, in modul stabilit de lege, incapabila au comis abuzuri la spitalizare, administratia stationarului de psihiatrie instiinteaza organul de tutela si curatela de la domiciliul pacientului tutelat.

Articolul 31. Examinarea persoanelor spitalizate in stationarul
de psihiatrie fara liberul lor consimtamint

(1) Persoana spitalizata in stationarul de psihiatrie in conditiile art.28 va fi supusa unui examen obligatoriu, in primele 48 de ore, de catre comisia de medici psihiatri a stationarului, care va decide asupra temeiniciei spitalizarii. In cazul in care spitalizarea este considerata neintemeiata, persoanei spitalizate trebuie sa i se faca imediat formele de iesire.

(2) Daca spitalizarea este considerata intemeiata, comisia de medici psihiatri expediază avizul, in 24 de ore, instantei judecatoresti in a carei raza se afla stationarul de psihiatrie pentru a hotari asupra aflarii ulterioare in stationar a persoanei.

Articolul 32. Adresarea in instanta judecatoreasca in cazul

spitalizarii fara liberul consimtamint

(1) Asupra spitalizarii in stationarul de psihiatrie in temeiul art.28, decide instanta judecatoreasca in a carei raza se afla stationarul.

(2) Cererea de spitalizare in stationarul de psihiatrie fara liberul consimtamint este depusa in instanta judecatoreasca de reprezentantul stationarului in care se afla persoana. La cerere, in care se indica temeiurile prevazute de lege pentru spitalizare in stationarul de psihiatrie fara liberul consimtamint, se anexeaza avizul argumentat al comisiei de medici psihiatri privind necesitatea aflarii de mai departe a persoanei in stationar.

(3) Judecatorul sanctioneaza aflarea persoanei in stationarul de psihiatrie pentru termenul necesar examinarii cererii in instanta judecatoreasca.

Articolul 33. Examinarea cererii de spitalizare
fara liberul consimtamint

(1) Cererea de spitalizare in stationarul de psihiatrie fara liberul consimtamint este examinata de judecator in decursul a 3 zile de la primire in instanta judecatoreasca sau in stationar.

(2) Persoana spitalizata in stationarul de psihiatrie fara liberul ei consimtamint este in drept sa participe la examinarea problemei legate de spitalizarea sa. Daca starea psihica nu permite persoanei sa se prezinte in instanta judecatoreasca, cererea de spitalizare fara liberul consimtamint este examinata de judecator in stationarul de psihiatrie.

(3) La examinarea cererii de spitalizare in stationarul de psihiatrie fara liberul consimtamint, este obligatorie participarea procurorului, a reprezentantului stationarului de psihiatrie care solicita spitalizarea si a reprezentantului legal al persoanei a carei problema de spitalizare se examineaza.

Articolul 34. Hotarirea judecatorului asupra cererii de
spitalizare fara liberul consimtamint

(1) Examinind in fond cererea de spitalizare in stationarul de psihiatrie fara liberul consimtamint, judecatorul poate hotari satisfacerea sau respingerea ei.

(2) Hotarirea judecatorului privind satisfacerea cererii de spitalizare in stationarul de psihiatrie fara liberul consimtamint constituie temei pentru spitalizarea si tinerea persoanei in stationar.

(3) In decursul a 10 zile de la pronuntare, hotarirea judecatorului poate fi contestata de persoana spitalizata in stationarul de psihiatrie, de reprezentantul ei legal, de seful stationarului de psihiatrie sau de procuror in modul prevazut de Codul de procedura civila.

Articolul 35. Prelungirea spitalizarii fara
liberul consimtamint

(1) Spitalizarea in stationarul de psihiatrie fara liberul consimtamint va dura numai in perioada de mentinere a temeiurilor in care a fost efectuata.

(2) In primele 6 luni, persoana spitalizata in stationarul de psihiatrie fara liberul ei consimtamint va fi examinata cel putin o data in luna de comisia de medici psihiatri a stationarului pentru a se decide asupra prelungirii spitalizarii. In cazul prelungirii de peste 6 luni a spitalizarii, comisia de medici psihiatri efectueaza examenul cel putin o data in 6 luni.

(3) La expirarea a 6 luni de la data spitalizarii persoanei in stationarul de psihiatrie fara liberul ei consimtamint, administratia acestuia trimite avizul facut de comisia de medici psihiatri privind necesitatea prelungirii spitalizarii catre instanta judecatoreasca in a carei raza se afla stationarul. Judecatorul poate sa hotarasca asupra

prelungirii spitalizării în conformitate cu art.32-34. Hotărârea privind prelungirea spitalizării se adoptă de către judecător în fiecare an.

Articolul 36. Drepturile și obligațiile pacienților
din staționările de psihiatrie

(1) Pacientului trebuie să i se lămurească în limba sa temeiul și scopul spitalizării sale în staționarul de psihiatrie, drepturile pe care le are și regulile pe care trebuie să le respecte în staționar, consemnând toate acestea în documentația medicală.

(2) Pacientul spitalizat în staționarul de psihiatrie are dreptul:

a) să adreseze nemijlocit medicului-sef sau sefului de secție cereri privind tratamentul, examinarea, ieșirea din staționarul de psihiatrie și respectarea drepturilor specificate în prezenta lege;

b) să prezinte fără cenzura reclamației și cereri avocatului, precum și autorităților publice, procuraturii, instanței judecătorești;

c) să se întâlnească în doi cu avocatul și cu reprezentantul clerului;

d) să savirsească rituri religioase, să respecte canoanele religioase, inclusiv postul, cu acordul administrației să aibă obiecte de cult și literatură religioasă;

e) să se aboneze la ziare și reviste;

f) să facă studii după programa școlii de cultură generală sau a școlii speciale pentru copiii cu deficiențe mentale, dacă pacientul este un minor;

g) să primească recompense pentru muncă, în corespundere cu cantitatea și calitatea acesteia, ca orice cetățean.

(3) Pacientul beneficiază și de următoarele drepturi, care pot fi limitate, la recomandarea medicului curant, a sefului de secție sau a medicului-sef, în interesul sănătății sau securității sale și a altor persoane:

a) să întretină corespondența fără cenzură;

b) să primească și să expedieze colete, banderole și mandate postale;

c) să se folosească de telefon;

d) să primească vizitatori;

e) să posede și să procure obiecte de primă necesitate, să se folosească de propria îmbrăcăminte.

(4) Serviciile cu plată (abonarea individuală la ziare și reviste, serviciile întreprinderilor de telecomunicații etc.) se prestează pe contul pacientului beneficiar.

(5) Pacienții spitalizați capabili să ia decizii în cunoștința de cauză sunt obligați să respecte regulamentul de ordine interioară al staționarului de psihiatrie.

Articolul 37. Serviciul de apărare a drepturilor
pacienților din staționările de psihiatrie

(1) Statul instituie un serviciu de apărare a drepturilor pacienților din staționările de psihiatrie, care este independent de organele ocrotirii sănătății.

(2) Serviciul apără drepturile pacienților din staționările de psihiatrie, primește reclamațiile și cererile lor, pe care le soluționează împreună cu administrația instituției de psihiatrie respective sau le remite, în funcție de caracterul lor, autorităților publice, procuraturii sau instanțelor judecătorești.

Articolul 38. Obligațiile administrației staționarului
de psihiatrie și ale personalului medical

Administrația staționarului de psihiatrie și personalul medical sunt obligați să creeze condiții de exercitare a drepturilor pacienților și reprezentanților lor legali prevăzute în prezenta lege, inclusiv:

a) să asigure pacienților asistența medicală necesară;

b) sa ofere pacientilor posibilitatea de a lua cunostinta de prezenta lege, de regulamentul de ordine interioara al stationarului de psihiatrie, de adresele si telefoanele autoritatilor publice si ale persoanelor oficiale, ale asociatiilor obstesti la care pacientii pot apela in caz de incalcare a drepturilor lor;

c) sa asigure pacientilor conditii pentru corespondenta, pentru inaintarea de reclamatii si cereri catre avocat, autoritatile publice, procuratura, instante judecatoresti;

d) sa instiinteze, in 24 de ore de la spitalizarea pacientului fara liberul lui consimtamint, rudele, reprezentantul legal al acestuia sau o alta persoana indicata de el;

e) sa informeze rudele pacientului, reprezentantul lui legal sau o alta persoana indicata de acesta despre schimbarea sanatatii lui si despre evenimentele extraordinare legate de el;

f) sa asigure securitatea pacientilor din stationar, sa controleze continutul coletelor si al pachetelor;

g) sa indeplineasca functii de reprezentant legal al pacientului declarat, in modul stabilit de lege, incapabil care nu are un astfel de reprezentant;

h) sa stabileasca si sa lamureasca pacientilor credinciosi regulile pe care trebuie sa le respecte in timpul oficierei ritualurilor religioase si modul de invitare a preotului, sa asigure posibilitatea de exercitare a dreptului credinciosilor si ateilor la libertatea constiintei;

i) sa indeplineasca alte obligatii stabilite de prezenta lege.

Articolul 39. Iesirea din stationarul de psihiatrie

(1) Formele de iesire ale pacientului din stationarul de psihiatrie se fac in caz de insanatosire sau ameliorare a starii lui psihice si cind nu mai exista temeiuri de spitalizare.

(2) Formele de iesire ale pacientului spitalizat cu liberul lui consimtamint se fac pe baza cererii lui personale, a cererii reprezentantului lui legal sau a deciziei medicului curant.

(3) Formele de iesire ale pacientului spitalizat fara liberul lui consimtamint se fac in temeiul avizului comisiei de medici psihiatri sau al hotaririi judecatoresti privind neacceptarea prelungirii spitalizarii.

(4) Formele de iesire ale pacientului fata de care au fost aplicate, prin hotarire judecatoreasca, masuri medicale coercitive se fac numai in baza hotaririi instantei judecatoresti.

(5) Pacientului spitalizat cu liberul lui consimtamint i se poate refuza iesirea in cazul in care comisia de medici psihiatri va stabili, pentru spitalizare fara liberul consimtamint, temeiurile prevazute la art.28. In astfel de cazuri, asupra aflarii pacientului in stationarul de psihiatrie, prelungirii spitalizarii si iesirii lui se va decide in modul stabilit la art.31-35 si la alin.(3) din prezentul articol.

Articolul 40. Temeiurile si procedura internarii in institutiile psihoneurologice de asistenta sociala

(1) Drept temei pentru internare intr-o institutie psihoneurologica de asistenta sociala serveste cererea depusa de persoana suferinda de tulburari psihice, precum si avizul comisiei medicale, cu participarea medicului psihiatru, iar pentru minori si pentru persoanele declarate incapabile in modul prevazut de lege - decizia organului de tutela si curatela emisa in baza avizului comisiei medicale, cu participarea medicului psihiatru. Avizul trebuie sa contina date despre faptul ca persoana sufera de tulburari psihice care nu-i permit sa se afle intr-o institutie de asistenta sociala nespecializata. Referitor la persoana cu capacitate de exercitiu, avizul trebuie sa contina date care sa demonstreze netemeinicia intentiei de a pune in fata instantei judecatoresti problema declararii incapacitatii ei.

(2) Organul de tutela si curatela este obligat sa ia masuri in vederea apararii intereselor patrimoniale ale persoanei internate in institutiile psihoneurologice de asistenta sociala.

Articolul 41. Temeiurile si procedura internarii
minorilor in institutiile psihoneurologice
de instruire speciala

Drept temei pentru internare intr-o institutie psihoneurologica de instruire speciala a minorului suferind de tulburari psihice serveste cererea parintilor acestuia sau a altui reprezentant legal al lui, precum si avizul obligatoriu al unei comisii compuse din psiholog, pedagog si medic psihiatru. Avizul trebuie sa contina date privind necesitatea instruirii minorului in conditiile unei scoli speciale pentru copiii cu deficiente mentale.

Articolul 42. Drepturile persoanei internate in institutie
psihoneurologica de asistenta sociala sau de
instruire speciala si obligatiile administratiei
acesteia

(1) Persoana internata in institutie psihoneurologica de asistenta sociala sau de instruire speciala beneficiaza de drepturile prevazute la art.36.

(2) Obligatiile administratiei institutiei psihoneurologice de asistenta sociala sau de instruire speciala si ale personalului medical de a crea conditii pentru exercitarea drepturilor persoanelor internate sint stabilite la art.38, precum si de legislatia cu privire la asistenta sociala si invatamint.

(3) Administratia institutiei psihoneurologice de asistenta sociala sau de instruire speciala este obligata sa efectueze, cel putin o data pe an, examinarea, la nivel de comisie medicala cu participarea medicului psihiatru, a persoanelor internate pentru solutionarea problemei continuarii intretinerii lor in institutie si a eventualei revizuirii a hotaririi privind incapacitatea lor.

Articolul 43. Transferarea si iesirea din institutiile
psihoneurologice de asistenta sociala
sau de instruire speciala

(1) Drept temei pentru transferarea persoanei dintr-o institutie psihoneurologica de asistenta sociala sau de instruire speciala intr-o institutie similara de profil general serveste avizul comisiei medicale, cu participarea medicului psihiatru, asupra lipsei de indicatii terapeutice care ar necesita aflarea sau instruirea persoanei intr-o institutie psihoneurologica specializata.

(2) Iesirea din institutia psihoneurologica de asistenta sociala sau de instruire speciala se efectueaza in baza:

a) cererii personale si avizului comisiei medicale, cu participarea medicului psihiatru, ce confirma ca starea sanatatii permite persoanei sa se intretina fara tutela;

b) cererii parintilor, rudelor sau altui reprezentant legal, care se obliga de a ingriji extern minorul sau persoana declarata, in modul stabilit de lege, incapabila.

Capitolul V CONTROLUL ASUPRA ACTIVITATII DE ACORDARE A ASISTENTEI PSIHIATRICE

Articolul 44. Controlul asupra activitatii de acordare
a asistentei psihiatrice

(1) Controlul asupra activitatii institutiilor si persoanelor care

acorda asistenta psihiatrica il exercita autoritatile administratiei publice locale, organele republicane de ocrotire a sanatatii, de asistenta sociala si invatamint, precum si ministerele si departamentele care au in subordine astfel de institutii.

(2) Supravegherea respectarii legalitatii la acordarea de asistenta psihiatrica o exercita Procurorul General.

Articolul 45. Controlul asociatiilor obstesti asupra respectarii drepturilor si intereselor legitime ale persoanelor la acordarea de asistenta psihiatrica

(1) Asociatiile obstesti ale medicilor psihiatri, alte asociatii obstesti pot exercita, in conformitate cu statutele (regulamentele) lor, controlul asupra respectarii drepturilor si intereselor legitime ale persoanelor, la cererea acestora sau cu consimtamintul lor, in situatia in care li se acorda asistenta psihiatrica. Dreptul de a vizita institutiile de psihiatrie si psihoneurologie trebuie sa fie reflectat in statutele (regulamentele) acestor asociatii si coordonat cu organele carora li se subordoneaza institutiile de psihiatrie si psihoneurologie.

(2) Reprezentantii asociatiilor obstesti sint obligati sa coordoneze cu administratia institutiei de psihiatrie sau psihoneurologie conditiile vizitarii, sa ia cunostinta de regulile acestor institutii, sa le indeplineasca si sa depuna declaratia ca nu vor divulga secretul medical.

Capitolul VI

CONTESTAREA ACTIUNILOR DE ACORDARE A ASISTENTEI PSIHIATRICE

Articolul 46. Procedura si termenele contestarii

(1) Actiunile personalului medical, ale altor specialisti, ale lucratorilor din domeniul asistentei sociale si invatamintului, ale comisiilor medicale care prejudiciaza drepturile si interesele legitime ale persoanelor la acordarea de asistenta psihiatrica pot fi contestate, la optiunea reclamantului, direct in instanta judecatoreasca, precum si in organul ierarhic superior (persoana oficiala ierarhic superioara) sau procuratura.

(2) Reclamatia poate fi inaintata de persoana ale carei drepturi si interese legitime au fost incalcate, de reprezentantul acesteia, precum si de organizatia imputernicita sa apere drepturile cetatenilor conform legislatiei sau statutului (regulamentului) ei. Reclamatia poate fi depusa in termen de o luna din ziua in care persoana a aflat ca i s-au lezat drepturile si interesele sale legitime.

(3) Termenul de inaintare a reclamatiei care, din motive intemeiate, este depasit poate fi restabilit de catre organul sau persoana oficiala care examineaza reclamatia.

Articolul 47. Examinarea reclamatiei in instanta judecatoreasca

(1) Reclamatiiile vizind actiunile personalului medical, ale altor specialisti, ale lucratorilor din domeniul asistentei sociale si invatamintului, ale comisiilor medicale, care prejudiciaza drepturile si interesele legitime ale persoanei la acordarea de asistenta psihiatrica, sint examinate in instanta judecatoreasca in modul prevazut de Codul de procedura civila si de prezentul articol.

(2) La examinarea reclamatiei, este obligatorie participarea persoanei ale carei drepturi si interese legitime au fost incalcate, daca starea psihica ii permite, a reprezentantului legal al acesteia, a reclamantului sau a reprezentantului lui, precum si a procurorului.

(3) Cheltuielile aferente examinarii reclamatiei in instanta judecatoreasca le suporta statul.

Articolul 48. Examinarea reclamatiei in organul ierarhic

superior de persoana oficiala ierarhic superioara)

(1) Reclamatia inaintata organului ierarhic superior (persoanei oficiale ierarhic superioare) se examineaza in termen de 10 zile de la data depunerii.

(2) Decizia organului ierarhic superior (a persoanei oficiale ierarhic superioare) asupra reclamatiei examinate in fond trebuie sa fie motivata si bazata pe lege.

(3) In termen de trei zile dupa examinarea in fond a reclamatiei, copia de pe decizia organului ierarhic superior (a persoanei oficiale ierarhic superioare) se trimite sau se inmineaza reclamantului si reclamatului.

(4) Decizia organului ierarhic superior (a persoanei oficiale ierarhic superioare) poate fi contestata in instanta judecatoreasca in modul prevazut in Codul de procedura civila.

Articolul 49. Raspunderea pentru incalcarea prezentei legi

Pentru incalcarea prezentei legi, legislatia prevede raspundere materiala, administrativa si penala.

Capitolul VII

DISPOZITII FINALE SI TRANZITORII

Articolul 50

Prezenta lege intra in vigoare la data publicarii.

Articolul 51

Pina la aducerea legislatiei in vigoare in conformitate cu prezenta lege, actele normative se vor aplica in masura in care nu contravin acesteia.

Articolul 52

Guvernul:

- in termen de 6 luni, va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislatiei in vigoare in conformitate cu prezenta lege, va elabora si va aproba, in baza acesteia, actele normative aferente;

- in termen de 3 luni, va aduce propriile acte normative in conformitate cu prezenta lege;

- va asigura revizuirea si anulara de catre ministere si departamente a actelor normative care contravin prezentei legi.

PRESEDINTELE
PARLAMENTULUI

Dumitru MOTPAN